

8 Estructura i dinàmica demogràfica de la població estrangera a Catalunya: canvis recents*

Fernando Gil
Andreu Domingo

---

*Aquest article s'emmarca dins el projecte R+D "Demografia i integració social de la població de nacionalitat estrangera a Espanya" (SEJ2004-00846/SOCI), dirigit pel doctor Andreu Domingo i finançat pel Ministeri d'Educació i Ciència, mitjançant el Plan Nacional de Investigación Científica, Desarrollo e Innovación Tecnológica, i pel Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (DURSI) de la Generalitat de Catalunya.

RESUM

Aquest capítol analitza les tendències recents de les migracions internacionals a Catalunya a partir de les darreres dades disponibles. A 1 de gener de 2007 (dades provisionals de l'INE) a Catalunya hi havia 966.004 ciutadans de nacionalitat estrangera, és a dir, el 13,4% del total de 7.197.174 habitants empadronats. Això significa que concentra el 21,6% de tota la població estrangera resident a Espanya, alhora que ha rebut el 23% del total d'entrades arribades al conjunt de l'Estat. En general, els resultats mostren una continuació dels fluxos d'arribada d'estrangers al nostre país, així com del creixement dels estocs, però a un ritme menor que el de l'any precedent i amb un cert canvi del patró de nacionalitats, amb més protagonisme dels europeus i els asiàtics, que compensaria el menor ritme d'arribada d'africans i, sobretot, d'americans. Catalunya ha deixat de ser receptora neta i per primer cop expulsa més migrants estrangers dels que rep en el seu intercanvi amb la resta d'Espanya. Al mateix temps, sembla que els fluxos de sortida d'estrangers van adquirint més importància. Les dades més recents també indiquen un cert decreixement del nombre anual de matrimonis amb algun cònjuge estranger, fet que ha coincidint en el temps amb un creixement important del nombre de naixements de pare i/o mare estrangers.

LES NOVETATS DEL 2006: SOTA L'OMBRA DE LA RENOVACIÓ PADRONAL I LA REGULARITZACIÓ DEL 2005

Catalunya, amb 966.004 ciutadans de nacionalitat estrangera, és a dir, el 13,4% d'un total de 7.197.174 habitants, és la comunitat autònoma amb més població estrangera empadronada a 1 de gener de 2007 (dades provisionals de l'INE). De fet, el 21,6% de tota la població estrangera resident a Espanya viu a Catalunya. També Catalunya ha concentrat durant l'any 2006 el major nombre de fluxos, les gairebé 163.000 persones estrangeres arribades han significat el 23% de totes les altes padronals. En canvi, en la mobilitat interior, Catalunya ha deixat de ser receptora neta i per primer cop expulsa més migrants estrangers dels que rep en el seu intercanvi amb la resta d'Espanya, tot i que en continua rebent un nombre significatiu. Al mateix temps, sembla que els fluxos de sortida d'estrangers van prenent més importància, ja sigui per retorn als seus països d'origen o per migracions a tercers països.

Aquests fluxos de migració internacional estan transformant la forma i la grandària de la població empadronada a Catalunya, encara que és difícil quantificar quina ha estat la magnitud del creixement atesos els canvis soferts pel padró continu, en particular l'obligació que tenen els immigrants no comunitaris sense permís de residència permanent de renovar cada dos anys el seu empadronament. En tot cas, sembla que l'any 2006 el creixement s'ha amortit, i hi ha hagut més protagonisme d'uropeus i asiàtics per compensar el menor ritme d'arribada d'africans i, sobretot, d'americans, que s'ha

deixat notar també territorialment: l'àrea metropolitana de Barcelona ha estat entre les zones de menor creixement. Finalment, un cert decreixement del nombre anual de matrimonis amb algun cònjuge estranger ha coincidint amb un creixement important del nombre de naixements de pare i/o mare estrangers. Això sí, la fecunditat de les dones estrangeres, que és més alta, ha mostrat tendència cap a la disminució, mentre que la fecunditat de les espanyoles, més baixa, ha augmentat.

Però al costat de les novetats que es deriven de la interpretació de les dades, els canvis legals i les seves conseqüències sobre la visibilitat estadística i sobre el mateix fenomen són també fonamentals. Així, la interpretació de les dades que segueix es veu afectada sobretot per la depuració que acabarà efectuant l'INE sobre les dades (no oficials a 1 de gener de 2007) proporcionades per la Secretaria per a la Immigració de la Generalitat de Catalunya que aquí fem servir, però també per la que ja va realitzar en les dades oficials de 2006.

I és que, com ja hem mencionat, una de les qüestions fonamentals que ha afectat la població empadronada de 2006 i que s'ha arrossegat amb les dades a 1 de gener de 2007 és l'ajustament de les dades que ha realitzat l'INE com a resultat de la renovació padronal efectuada a partir de desembre de 2005, prevista en el Reglament d'estrangeria (Llei Orgànica 14/2003), segons el qual s'han de donar de baixa per caducitat totes les inscripcions padronals dels estrangers no comunitaris que no disposessin de permís de residència permanent i que no hagin renovat el seu empadronament als dos anys. Els substancials decreixements de la població estrangera resultants d'aquesta operació en molts municipis espanyols, la incertesa sobre la fiabilitat d'aquests resultats i la resistència de molts dels municipis a rebaixar la seva població total per aquest concepte han fet que les xifres finals presentades com a oficials deguin molt a l'elaboració de l'INE, que s'esforça per ajustar aquestes dades al que creu raonable, però que introdueix forçosament un element de negociació amb cada ajuntament i un element d'ajustament tècnic per mantenir una certa coherència en altres àmbits administratius. Com ja ha succeït altres vegades, ens trobem en la situació paradoxal que després de la introducció d'una mesura destinada a millorar la visibilitat estadística de la població de nacionalitat estrangera, el que hem obtingut, com a mínim en un primer moment, és augmentar la incertesa sobre les dades resultants.

L'operació de la renovació padronal no va tenir els mateixos resultats ni territorialment (per a les diferents escales administratives: municipis, províncies o comunitats autònomes) ni per les diferents nacionalitats. Per tant, no podem saber, de les dades oficials publicades al BOE, quines s'acosten més a les dades realment obtingudes, de manera que és difícil pronunciar-se, per exemple, sobre el caràcter del biaix a Catalunya. Aquest fet, juntament amb l'impacte que pot haver tingut la regularització de 2005 en l'empadronament ocorregut durant tot l'any 2006, desaconsella encara més la utilització de les dades padronals per a estimacions indirectes dels fluxos, calculant un saldo migratori amb els resultats de l'any precedent, o de la irregularitat, comparant-ho amb les dades dels permisos de residència corresponents a 31 de desembre de 2006.

ELS FLUXOS D'IMMIGRACIÓ INTERNACIONAL A CATALUNYA: DARRERES DADES

Els fluxos arribats a Catalunya l'any 2005

L'any 2005 és el darrer any de què es disposen les dades de les estadístiques de variacions residencials (EVR) a partir de les quals es poden observar els fluxos amb destinació i origen a Catalunya. En total van arribar a Catalunya 214.369 persones, d'aquesta manera es registra un lleu increment respecte als fluxos rebuts l'any anterior, en concret un 3,9% més (vegeu la taula 1). D'aquests fluxos, el 76% eren procedents de l'estranger i el 82,9% eren persones de nacionalitat estrangera (arribades directament de l'estranger o de la resta d'Espanya). És a dir, la immigració internacional i la protagonitzada pels estrangers va ser durant aquest any 2005 la principal responsable del creixement del saldo migratori a Catalunya, encara que en la immigració procedent de la resta d'Espanya, les persones de nacionalitat espanyola segueixen representant la majoria, amb el 60% de les entrades. Malgrat tot, entre aquestes darreres s'hi constata una creixent presència d'espanyols que van néixer a l'estranger (tant si es tracta d'estrangers nacionalitzats com si es tracta d'espanyols que van néixer a l'estranger i que mai no van deixar de tenir aquesta nacionalitat), que ja són un 5,6%.

Els fluxos arribats de l'estranger: ralentització del creixement

De l'estranger van arribar a Catalunya 162.936 persones l'any 2005, cosa que significa un molt lleuger increment respecte de l'any anterior (5,7%); d'aquest, només el 15% eren de nacionalitat espanyola. Amb tot, Catalunya continua apareixent com la comunitat autònoma que rep més fluxos en nombres absoluts, aplegant un 23% del total d'entrades registrades a Espanya. D'acord amb aquesta concentració, conserva el primer lloc per a totes les agrupacions continentals, excepte per als europeus de l'Est, on, amb un 14,6%, es veu superada per Madrid, Andalusia i el País Valencià.

La ralentització dels fluxos ha estat deguda a l'estabilització dels que més van créixer durant els darrers anys: els procedents de l'Amèrica llatina i dels països de l'est d'Europa. Així, per grans agrupacions continentals, els americans amb el 35% de tots els fluxos i gairebé 57.000 persones, seguien essent els més nombrosos, però en comparació amb l'any anterior es constata que aquests són uns dels fluxos que menys han crescut (només un 1,8%), juntament amb els dels països de l'Est, que gairebé es mantenen estables (+0,8%). En canvi, els fluxos procedents de l'Europa comunitària (dels 15, ja que no disposem de dades per a la UE de 27 estats membres en totes les fonts estadístiques), de gairebé 20.000 persones, són els que més han crescut en termes relatius (un 17,9% més que l'any 2004), tot i que només apleguin el 12% del total d'arribats de l'estranger l'any 2005.

Per nacionalitats, el flux més voluminós ha estat el dels marroquins, que, amb 23.589 persones, representava tot sol el 14,5% del total. No obstant això, els que més han incrementat la seva presència han estat els pakistanesos, que amb 9.664 persones arribades han augmentat un 33% respecte de l'any 2004, seguits dels italians i els francesos, amb augments del 21 i del 18% respectivament. Del continent americà els bolivians han passat a ocupar el primer lloc, mentre que dels països de l'Europa de l'Est, la distància entre Romania, amb més de la meitat de tots els efectius, i la resta és més que rellevant.

Tan significatius com els creixements han de considerar-se els decreixements que es constaten en aquest període, que es verifiquen alhora entre les nacionalitats més

Taula 1.

Fluxos de població estrangera, per lloc d'arribada (de l'estranger i de la resta d'Espanya) i per nacionalitat (agrupacions continentals i principals nacionalitats). Catalunya, 2004-2005

	2005 Arribats de l'estranger	%	2005 Arribats resta d'Espanya	%	2005 Total	%	Variació 2004-2005		
							Total	Estranger	Resta d'Espanya
Àfrica	33285	20,4	6028	11,7	39313	18,3	0,7	4,3	-15,4
Marroc	23589	14,5	3628	7,1	27217	12,7	1,8	6,5	-20,7
Senegal	2324	1,4	404	0,8	2728	1,3	-4,1	-3,2	-9,0
Gàmbia	1616	1,0	142	0,3	1758	0,8	8,1	6,0	37,9
Amèrica	56996	35,0	7171	13,9	64167	29,9	0,1	1,8	-11,3
Bolívia	11951	7,3	897,0	1,7	12848	6,0	6,5	3,7	64,9
Argentina	4166	2,6	1809,0	3,5	6862	2,8	-3,0	-33,6	124,4
Colòmbia	4825	3,0	1362,0	2,6	6187	2,9	-0,8	8,6	-24,2
Àsia, Oceania i altres	22114	13,6	2907	5,7	25021	11,7	12,9	10,5	34,7
Pakistan	8572	5,3	1092	2,1	9664	4,5	35,1	31,3	74,7
Xina	7305	4,5	1431	2,8	8736	4,1	-2,5	-5,9	19,3
Índia	3016	1,9	203	0,4	3219	1,5	33,7	34,2	26,9
UE 15	19755	12,1	1467	2,9	21222	9,9	16,3	17,9	-0,9
Itàlia	5541	3,4	605	1,2	6146	2,9	19,0	21,4	0,8
França	4109	2,5	214	0,4	4323	2,0	16,3	18,6	-15,4
Regne Unit	2530	1,6	142	0,3	2672	1,2	0,9	0,4	12,7
Resta d'Europa	25225	15,5	2663	5,2	27888	13,0	0,2	0,8	-5,7
Romania	13712	8,4	1535	3,0	15247	7,1	0,3	1,2	-6,9
Rússia	2514	1,5	168	0,3	2682	1,3	6,1	6,2	5,0
Ucraïna	1826	1,1	201	0,4	2027	0,9	-18,8	-17,5	-29,5
Espanyols	5561	3,4	31197	60,7	36758	17,1	3,9	25,6	0,8
Total	162936	100,0	51433	100,0	214369	100,0	3,7	5,7	-2,3

Font: Estadística de variacions residencials (INE).

representades i de corrents migratoris més antics a Catalunya, i entre els més recents. D'aquesta manera, els fluxos d'argentins han experimentat un simptomàtic decreixe-

ment, amb una tercera part menys dels que havien arribat l'any anterior (si bé aquesta caiguda es pot veure compensada pels immigrants argentins amb nacionalitat italiana o espanyola); de la mateixa manera s'ha produït un descens en el nombre d'ucraïnesos (del 17,5%); per acabar, xinesos i senegalesos també han experimentat reduccions en els seus corrents migratoris tot i que siguin molt menys notables.

Els fluxos arribats de la resta d'Espanya: un lleu decreixement

Al contrari del que ha succeït amb la migració procedent de l'estranger, l'arribada de la resta d'Espanya ha minvat, exactament un 2,3%; la població estrangera és la responsable d'aquesta disminució (taula 1). Així, l'any 2005 havien arribat a Catalunya 20.236 estrangers procedents de la resta d'Espanya, 1.440 menys que l'any anterior. Tot i que, com hem assenyalat abans, una part dels espanyols que han arribat de la resta d'Espanya corresponen a estrangers nacionalitzats (a Espanya o al lloc de naixement per ser descendents d'antics migrants espanyols) o a espanyols que van néixer a l'estranger sense haver perdut mai la seva nacionalitat espanyola, fills doncs d'emigrats espanyols, entre els que destaquen els nascuts a l'Argentina, a França i a Veneçuela. Es degui a una causa o a una altra, s'ha d'esperar que en els propers anys aquesta mena de fluxos es puguin incrementar, tant pel nombre creixent de nacionalitzacions que es produeixen a Espanya, com per les noves facilitats legals per nacionalitzar-se essent descendent d'emigrats espanyols que es van introduir el 2002 (Llei 36/2002 sobre modificacions del Codi civil en matèria de nacionalitat, BOE 242).

Quant a la distribució per grans agrupacions continentals dels estrangers que ens arriben de la resta d'Espanya, segueix essent quasi la mateixa que observem pels procedents directament de l'estranger, amb una preponderància d'americans sobre els altres orígens, que amb un xic més de 7.000 persones sumaven gairebé el 30% de tots els fluxos. Per nacionalitats, però, la jerarquia canvia substancialment. Així doncs, mentre que els fluxos de marroquins continuen essent els més importants per nacionalitat, els dels bolivians ja no són els més representats dintre dels llatinoamericans sinó que ho són en primer lloc els argentins, seguits dels colombians. El mateix succeeix en el continent asiàtic, on l'arribada de xinesos supera la de pakistanesos. Pel que fa a les

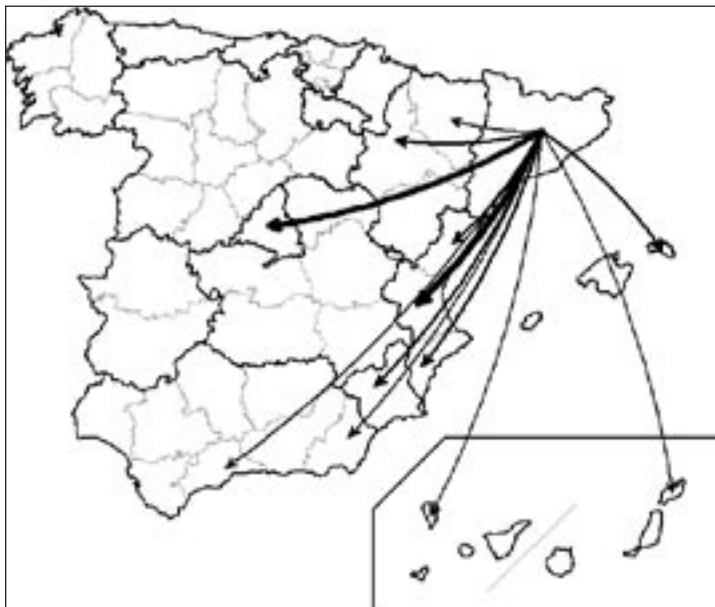

pèrdues relatives respecte a l'any anterior, és interessant constatar com es redueix el nombre de marroquins (un 20%) o el de colombians (un 24%).

En els mapes 1 i 2 podem observar els principals fluxos interprovincials (més de 500 moviments) que s'han donat amb origen i destinació a Catalunya l'any 2005, i podem constatar que ens trobem amb un transvasament de població gairebé recíproc. Tot i que per primer cop Catalunya deixa de ser receptora neta de població estrangera respecte a la resta d'Espanya (amb un saldo negatiu de 2.436 persones), els moviments tant de sortida com d'entrada es dirigeixen a les mateixes províncies. Així, entre les províncies amb què manté un intercanvi més intens, Madrid segueix sent la primera, amb què Catalunya encara és una receptora neta, ja que la diferència dels 3.444 migrants que

Mapa 1.

Destinació dels principals fluxos de població estrangera de sortida de Catalunya dirigits a la resta d'Espanya. Catalunya, 2005

Font: Estadística de variacions residencials (INE).

Mapa 2.

Origen dels principals fluxos de població estrangera arribats a Catalunya des de la resta d'Espanya. Catalunya, 2005

Font: Estadística de variacions residencials (INE).

surten de Catalunya amb destinació a Madrid, amb els 4.095 que van arribar d'aquesta comunitat autònoma, dona un saldo positiu de 651 persones. El mateix, però en menor mesura, passa amb Almeria. Amb totes les altres províncies el saldo esdevé negatiu, començant per València, que s'ha convertit després de Madrid en el principal focus tant d'atracció com d'expulsió.

Aquest intercanvi, vist des de la perspectiva de les nacionalitats, significa que les pèrdues més grans s'han produït en marroquins, xinesos i equatorians, per aquest ordre, seguits dels pakistanesos. D'aquesta manera, veiem que Catalunya s'ha convertit en un centre difusor de la migració pakistanesa, tradicionalment molt concentrada a

Catalunya: mentre que les entrades produïdes directament de l'estranger han estat elevades, el saldo respecte de la resta d'Espanya és per contra negatiu. Per altra banda, Catalunya continua tenint saldos positius amb la resta d'Espanya respecte als ciutadans de Romania, l'Equador, Perú i Colòmbia, per exemple.

L'emigració a l'estranger: indicis de retorn

Des de l'any 2004 l'Institut Nacional d'Estadística fa públiques dades sobre l'emigració a l'estranger per nacionalitats. Actualment disposem de dades des del 2002 fins al 2005. Tot i que aquesta sèrie presenta forts problemes de cobertura per a la població estrangera, en direm alguna cosa, ja que considerem que els retorns dels migrants al seu país d'origen i l'emigració d'aquests a països tercers serà cada cop més important. Així doncs, l'any 2005 es van enregistrar 26.630 sortides a l'estranger, de les quals 23.272 corresponien a estrangers (el 87%). La primera prevenció que cal tenir en compte és la cobertura real d'aquestes baixes, que només contemplen les que han comptat amb inscripcions consulars o amb la més improbable encara declaració de baixa padronal. La segona fins i tot és de més abast: el nombre de baixes en què no consta el país a què es dirigeixen arriba a representar el 80,5% del total. D'aquesta manera la interpretació dels resultats ha de ser molt prudent i no permet grans deduccions.

Amb tot, de les 4.520 sortides d'estrangers en què es coneix el lloc de destinació, la majoria va retornar al lloc de naixement, excepte en el cas dels que tenen nacionalitat d'algun país de la Unió Europea o dels d'Estats Units, que van marxar majoritàriament a països tercers. El nombre d'aquests retorns entre els extracomunitaris està en consonància amb el nombre de la població estrangera resident a Catalunya: com més nombrosa és la població, més retorns hi ha. D'aquesta manera, els marroquins, argentins, equatorians, bolivians i romanesos són els que més nombre de retorns presenten. Quan es tracta d'espanyols nascuts en altres països que marxen a l'estranger, més de la meitat retornen al lloc on van néixer; en alguns casos, com els nascuts a l'Argentina, en són gairebé la totalitat.

L'ESTOC D'ESTRANGERS RESIDENTS A CATALUNYA I LES SEVES CARACTERÍSTIQUES

Evolució recent de la població empadronada: l'efecte de la renovació padronal

Quan els autors van redactar l'any passat el capítol sobre “L'evolució recent de la població estrangera a Catalunya” de l'Anuari 2005 (Domingo i Gil, 2006), les dades padronals més recents de les quals disposaven per estimar l'estoc d'estrangers a Catalunya eren les corresponents a 1 de gener de 2005 (dades oficials) i les dades no oficials proporcionades per la Secretaria per a la Immigració de la Generalitat de Catalunya a 1 de gener de 2006. Aquestes darreres s'havien recollit directament a partir dels registres padronals municipals dels ajuntaments catalans i no havien passat, per tant, el filtre de l'Institut Nacional d'Estadística que, després de creuar els fitxers municipals de tot l'Estat per eliminar les dobles comptabilitats, afegir les altes per omisió i eliminar els ciutadans estrangers no comunitaris sense permís de residència permanent que no han renovat el seu empadronament cada dos anys (des de desembre de 2005), servirà de base per obtenir la xifra oficial de població de cada municipi amb data 1 de gener de cada any. Conseqüentment, les dades a 1 de gener de 2005 i de 2006 no eren directament comparables.

Avui no tan sols disposem d'aquestes dues sèries de dades, sinó també de dues sèries més de l'INE amb data 1 de gener de 2006: les dades provisionals (“Avance del Padrón Municipal”, publicat el juliol de l'any 2006) i les dades definitives, que són les oficials de cada municipi car surten publicades al BOE (Reial Decret 1627/2006, de 29 de desembre). Podem, per tant, avaluar no tan sols l'evolució de la població entre l'1 de gener de 2005 i de 2006, sinó també el grau de coincidència entre les dades provisionals a 1 de gener de 2006 de la Secretaria per a la Immigració i de l'INE amb les dades definitives per a aquesta data. Aquest no és un aspecte sense importància, ja que a dia d'avui ja disposem, a més, de les dades no oficials de la Secretaria per a la Immigració a 1 de gener de 2007, així com de les dades provisionals de l'INE per a aquesta data, publicades a principi de juny. Evidentment, no disposem encara de les dades oficials per l'any 2007, però l'anàlisi dels biaixos presents l'any 2006 entre les dades provisionals

i les definitives ens pot ajudar a estimar l'evolució de l'estoc per al 2007, així com les seves principals característiques demogràfiques.

Taula 2.

Població empadronada als municipis. Catalunya, 2005-2007

	2005	2006 Secr.	2006 prov.	2006	2007 Secr.	2007 prov.
Pobl. estrangera	798.904	939.321	866.800	913.757	999.371	966.004
Pobl. espanyola	6.196.302	6.212.530	6.216.800	6.220.940	6.218.178	6.231.170
Pobl. total	6.995.206	7.151.851	7.083.600	7.134.697	7.217.549	7.197.174

En negreta, dades oficials (INE). Secr. = dades no oficials de la Secretaria per a la Immigració de la Generalitat de Catalunya. Prov. = dades provisionals de l'INE (dades a 1 de gener).

La taula 2 mostra, per al conjunt de Catalunya, totes aquestes sèries de dades per a la població estrangera, per a l'espanyola i per a la població total. S'observen unes certes regularitats entre les dades definitives i les provisionals, tant de la Secretaria per a la Immigració com de l'INE. Així, les dades no oficials de la Secretaria semblen sobreestimar el nombre d'estrangers respecte a la xifra definitiva de 2006, mentre que les dades provisionals de l'INE les subestimen, i el mateix es pot dir de la població total, molt influïda per l'evolució de la població estrangera. Respecte a la població espanyola, les dues sèries de dades provisionals subestimen la població definitiva, però les dades de la Secretaria més que les de l'INE. En tot cas, són diferències molt minses, sobretot en relació al volum de la població espanyola, mentre que les fluctuacions que afecten a la població de nacionalitat estrangera sí que són realment significatives.

Així, respecte a les dades oficials a 1 de gener de 2005, les dades no oficials de la Secretaria per a la Immigració a 1 de gener de 2006 —les primeres que es van obtenir, encara no filtrades per l'INE— mostren, per a Catalunya, un creixement de més de 140.000 estrangers, que pateixen una davallada de més de 72.000 individus en les xifres provisionals de l'INE (després d'un primer filtre que elimina principalment dobles comptabilitats i empadronaments no renovats) i finalment un creixement, respecte a l'anterior, de gairebé 47.000 estrangers en les xifres oficials publicades al

BOE corresponents a 1 de gener de 2006, després de les negociacions entre l'INE i els ajuntaments per concretar la xifra definitiva de població de cada municipi. Per tant, comparant les dues dades oficials a 1 de gener de 2005 i de 2006, la població estrangera a Catalunya va augmentar unes 115.000 persones l'any 2005, mentre que l'espanyola ho va fer uns 20.000 individus.

Si es manté la mateixa lògica per a l'any 2006, podem esperar que la població estrangera definitiva a 1 de gener de 2007 serà més elevada que els 966.004 individus que marquen les dades provisionals de l'INE, però probablement més baixa que el quasi milió d'habitants que marca la sèrie en mans de la Secretaria per a la Immigració de la Generalitat (en tot cas, les dues sèries són molt més similars que no l'any precedent), mentre que la població espanyola hauria de ser un xic superior als 6.231.170 habitants publicats en l'"Avance" de l'INE, xifra que ja és superior de nou a la de la Secretaria per a la Immigració. En tot cas, la població oficial de Catalunya a 1 de gener de 2007 se situarà pels volts dels 7,2 milions amb tota seguretat.

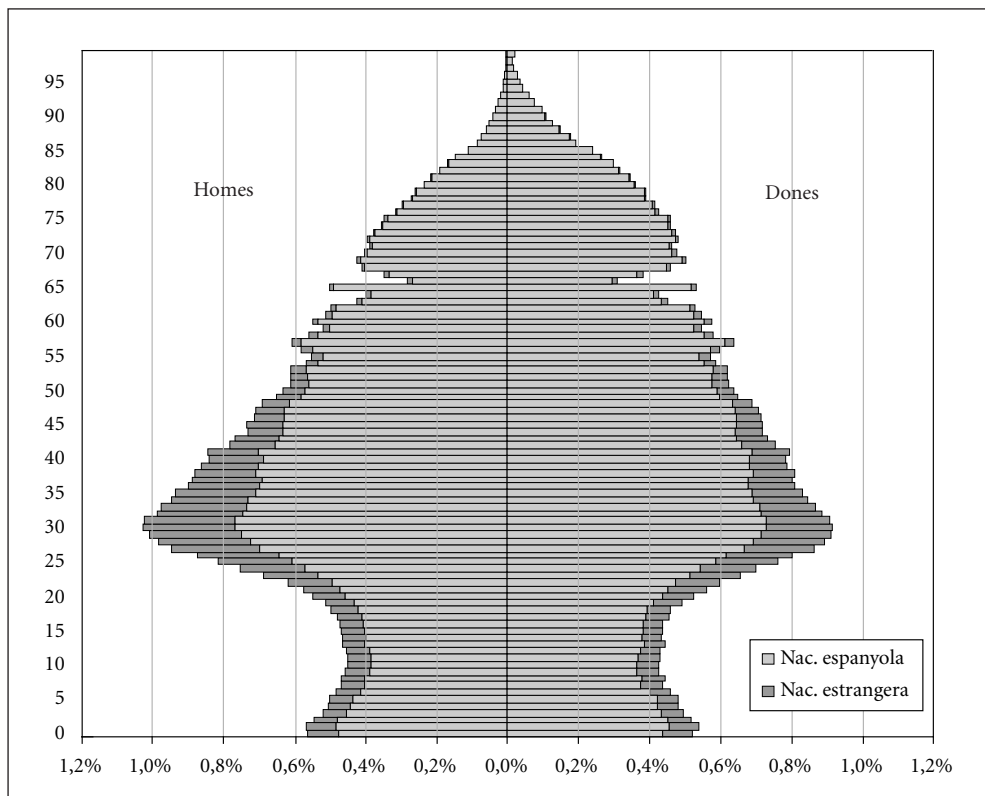
Per finalitzar aquest apartat, el nombre d'estrangers empadronats a Catalunya contrasta de manera molt significativa amb el dels que tenen targeta o autorització de residència en vigor, és a dir, amb els estrangers en situació regular, que durant l'any 2006 han passat de 603.636 a 31 de desembre de 2005, a 642.829 a 31 de desembre de 2006 (dels quals, 136.061 pertanyen al règim comunitari i 506.768 al règim general). Això suposa un increment de 39.193 estrangers en situació regular, o del 6,5% en nombres relatius, creixement que ha estat molt més important per als comunitaris (+14,6%) que per als subjectes al règim general (+4,5%). Aquestes xifres signifiquen un 33% menys que la població empadronada a Catalunya a les mateixes dates, però, com hem dit al final del primer apartat, les modificacions introduïdes en el padró continu desaconsellen calcular el grau d'irregularitat mitjançant la comparació entre la població empadronada i la regular, de manera que no es pot assegurar que al llarg del 2006 dos de cada tres estrangers es trobaven en situació regular, i un de cada tres en situació d'irregularitat a Catalunya. Molt probablement, el percentatge de població irregular era menys d'un terç, ja que no es té en compte la població amb un permís diferent del de residència (per exemple, els estudiants) i la població empadronada està probablement sobreestimada.

Estructura per sexe i edat de la població del padró: rejuveniment i masculinització

La piràmide de població representada en la figura 1 reflecteix l'estructura per sexe i edat de la població empadronada a Catalunya l'1 de gener de 2006 (darrera dada oficial) i permet copsar els canvis que la població de nacionalitat estrangera ha causat a la piràmide de la població autòctona.

Figura 1.

Estructura de la població per sexe i edat, distingint la població de nacionalitat espanyola i estrangera. Catalunya, 2006

Font: Padró continu a 1 de gener (dades oficials) (IDESCAT).

Començant l'anàlisi per la població espanyola, es pot veure que aquesta població mostra grans fluctuacions quant a la grandària de les diferents cohorts. Així, les “generacions buides” nascudes durant la Guerra Civil i la immediata postguerra —que tenien l'any 2006 entre 64 i 69 anys, aproximadament— van ser succeïdes per cohorts cada vegada més nombroses fins a arribar al màxim de naixements de les conegudes com generacions del *baby boom*, que a la figura 1 tenen entre 28 i 38 anys, aproximadament. Després va seguir una ràpida i espectacular caiguda de la natalitat que arriba al seu mínim en les generacions que tenien pels volts de 10 anys l'any 2006, per després recuperar-se (sense arribar als nivells del *baby boom*) en les cohorts nascudes els deu darrers anys. Respecte al sexe, la població espanyola compta amb més dones que homes, com es pot comprovar a la taula 3 i a la mateixa piràmide de la figura 1, que mostra que els homes són més nombrosos a les edats més joves i les dones són predominants a les edats més grans (a partir del grup 25-29 entre els nascuts a l'estranger i del grup 45-49 entre els nascuts a Espanya).

En concret, hi ha 96 homes per cada 100 dones espanyoles nascudes a Espanya, i només 88 homes per cada 100 dones entre la població espanyola nascuda a l'estranger. Al contrari, els homes són més nombrosos que les dones entre els residents estrangers empadronats a Catalunya, tant entre els nascuts a Espanya, amb una relació de masculinitat de 106 homes per cada 100 dones, com sobretot entre els nascuts a l'estranger, amb 125 homes per cada 100 dones. Les dades de la taula 3 també ens han servit per calcular l'edat mitjana de les quatre poblacions: la població estrangera nascuda a Espanya és la més jove (8 anys de mitjana els nens; 8,8 les nenes), seguida pels estrangers nascuts a l'estranger (32,5 anys ells; 32,4 elles), els espanyols nascuts a l'estranger (39,9 anys i 42,1, respectivament) i per últim, la població més envellida, la dels espanyols nascuts a Espanya (40,5 anys els homes, 43,5 les dones).

Les dades demostren, per tant, que la població estrangera resident a Catalunya és molt més jove que la de nacionalitat espanyola, com també es pot comprovar a les piràmides de la figura 2 realitzades amb les dades de la taula 3. Es tracta de dues piràmides diferents superposades i que utilitzen la mateixa escala de valors relatius perquè puguin ser comparades: d'una banda la dels estrangers, on es pot diferenciar entre els nascuts a l'estranger o a Espanya (ja que s'ha utilitzat en el denominador el total d'estrangers

Taula 3.

Població empadronada, per nacionalitat, lloc de naixement, sexe i edat (grups quinquennals). Catalunya, 2006

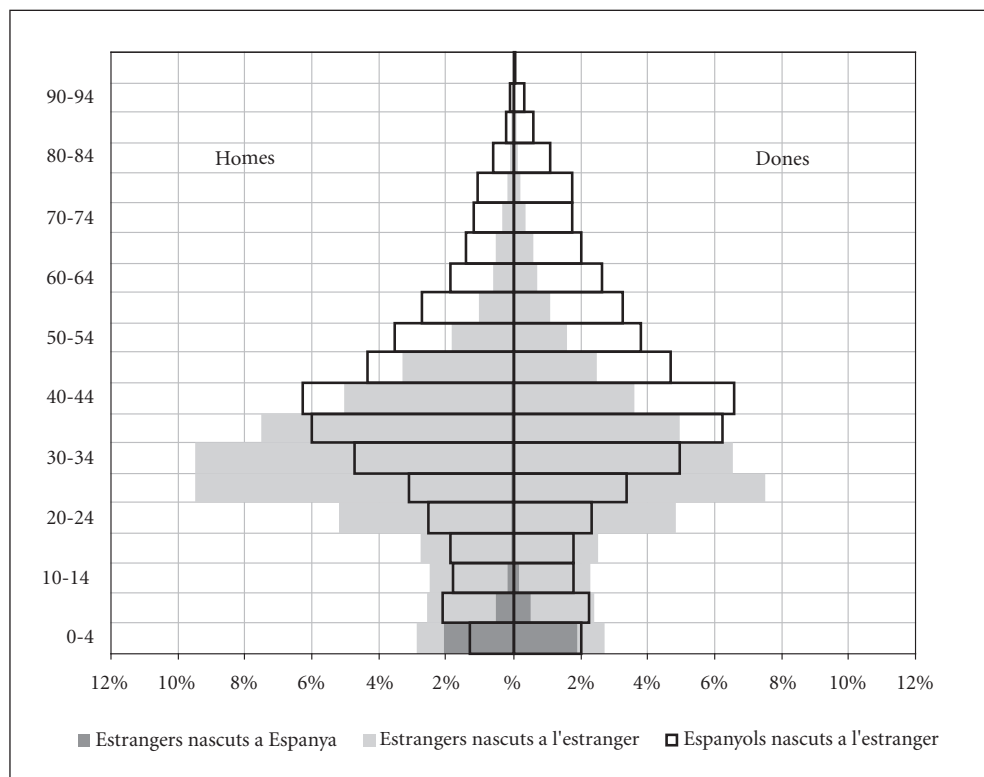
Edat	Nacionalitat estrangera				Nacionalitat espanyola				% de població estrangera
	Nascuts a l'estranger		Nascuts a Espanya		Nascuts a l'estranger		Nascuts a Espanya		
	H	D	H	D	H	D	H	D	
0-4	7.313	6.989	19.006	17.653	1.825	2.822	164.918	153.915	13,61
5-9	18.857	17.679	4.742	4.599	2.971	3.155	143.504	134.489	13,90
10-14	21.006	19.266	1.631	1.506	2.483	2.480	137.504	130.438	13,72
15-19	24.430	22.500	566	516	2.633	2.527	145.504	137.127	14,30
20-24	46.841	44.198	320	331	3.539	3.297	176.812	168.633	20,65
25-29	86.253	68.163	397	303	4.371	4.731	239.630	228.895	24,51
30-34	86.396	59.764	392	278	6.620	6.962	260.704	248.198	21,94
35-39	68.172	44.997	314	177	8.445	8.750	241.978	234.620	18,71
40-44	45.880	32.784	230	155	8.795	9.266	228.597	227.331	14,29
45-49	29.956	22.502	161	113	6.079	6.584	213.953	219.206	10,58
50-54	16.672	14.710	117	106	4.929	5.335	194.541	200.028	7,24
55-59	9.218	9.793	121	111	3.760	4.563	188.027	195.126	4,69
60-64	5.525	6.488	96	165	2.630	3.706	161.780	170.004	3,50
65-69	4.288	5.069	112	169	1.983	2.835	133.983	147.695	3,25
70-74	2.638	3.101	128	208	1.657	2.454	132.850	162.069	1,99
75-79	1.609	2.036	91	156	1.480	2.413	103.053	143.721	1,53
80-84	803	1.144	76	131	843	1.516	66.882	110.448	1,18
85-89	291	539	29	100	309	856	27.277	61.203	1,06
90-94	115	234	20	53	123	439	9.600	26.642	1,13
95 i +	44	95	2	18	27	91	2.249	7.522	1,58
TOTAL	476.307	382.051	28.551	26.848	65.502	74.782	2.973.346	3.107.310	12,81

Font: Padró continu a 1 de gener (dades oficials) (IDESCAT).

independentment del lloc de naixement), i d'altra banda, la piràmide de la població de nacionalitat estrangera però nascuda a l'estranger (la piràmide de la població espanyola nascuda a Espanya ja es pot veure amb claredat a la figura 1), on els valors relatius s'han calculat respecte al total d'aquesta subpoblació.

Figura 2.

Estructura per sexe i edat de la població estrangera (nascuda a l'estranger i nascuda a Espanya) i de la població espanyola nascuda a l'estranger, empadronada. Catalunya, 2006

Font: Padró continu a 1 de gener (dades oficials) (IDESCAT).

Atès el caràcter recent dels fluxos immigratoris massius i la facilitat, per als nens estrangers nascuts a Espanya, per adquirir la nacionalitat espanyola, a partir dels 15 anys la població estrangera nascuda a Espanya és pràcticament negligible a Catalunya, i és més nombrosa com més jove és la cohort. De fet, entre la població de 0 a 4 anys, els estrangers nascuts a Espanya són gairebé tres vegades més nombrosos a Catalunya

que els nascuts a l'estranger. Aquests, per la seva banda, es concentren particularment entre els 25 i els 34 anys, és a dir, és una població jove, com correspon a uns fluxos migratoris que han arribat a casa nostra per motius bàsicament laborals.

Aquesta darrera característica mostra que els estrangers més nombrosos coincideixen pràcticament amb aquelles generacions on els espanyols són també més nombrosos, les cohorts del *baby boom*, com es pot veure molt clarament a la piràmide de la figura 1. És a dir, que en el cas de Catalunya no es pot dir que els estrangers han arribat per compensar unes generacions autòctones “buides” per la caiguda de la fecunditat, sinó que la seva arribada ha coincidit amb les cohorts més nombroses de la història de Catalunya. Per explicar aquesta aparent contradicció, els autors —a partir de l'explicació clàssica de Piore (1979) i d'altres autors (Dikens i Lang, 1988) sobre l'existència de mercats laborals segregats, que ha estat també utilitzada en altres països per explicar tant la demanda de mà d'obra immigrada com la seva inserció diferenciada al mercat de treball (Enchautegui, 1998)— han proposat la hipòtesi de la complementarietat entre l'arribada d'estrangers i la promoció educativa, laboral i social de la població autòctona, sobretot de la població femenina, que ha millorat molt el nivell educatiu respecte a les generacions precedents, la qual cosa ha propiciat la seva incorporació al mercat de treball i per tant la demanda de mà d'obra barata per realitzar els treballs de caire reproductiu (neteja, cura d'infants i de persones grans) que elles ja no estan en disposició de fer en un context d'Estat del benestar poc desenvolupat, a més de tots aquells treballs durs, poc valorats i/o poc remunerats que els autòctons ja no volen fer (Domingo, 2002; Gil i Domingo, 2006; Vidal, Gil i Domingo, 2006).

Per finalitzar aquest apartat, les piràmides de la figura 2 mostren que la població espanyola nascuda a l'estranger té a Catalunya una estructura d'edat una mica més envellida que l'estrangera, amb predomini de les persones entre 35 i 44 anys. Això és degut al fet que moltes d'aquestes persones són antics immigrants, arribats ja fa uns quants anys, que han adoptat la nacionalitat espanyola, ja sigui per matrimoni o per haver-hi viscut el nombre adequat d'anys. En altres casos, especialment entre els més vells, es tracta de descendents d'antics emigrants espanyols a l'estranger que van tenir des del naixement la nacionalitat espanyola o la van adquirir després amb la finalitat d'emigrar a Espanya. Entre aquesta població espanyola nascuda a l'estranger la població

infantil és poc nombrosa, com es pot veure a la taula 3, però de totes maneres l'edat mitjana és una mica més baixa que la de la població espanyola nascuda a Espanya perquè també el nombre de persones grans és més petit.

Distribució per nacionalitat: creixement més gran d'europus i asiàtics

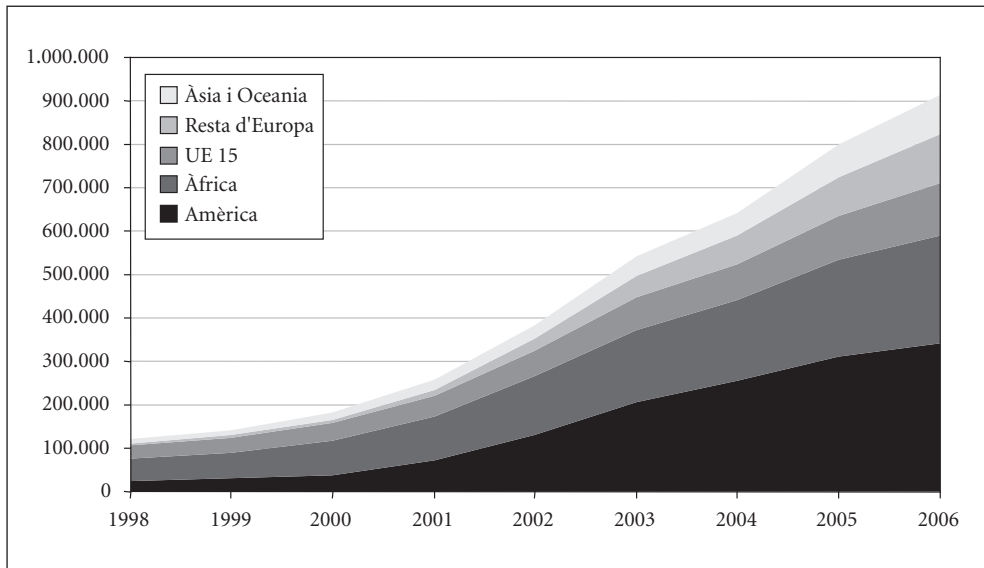
En l'informe de l'any passat vam parlar de la “llatinoamericanització” de la població estrangera resident a Catalunya tenint en compte les tendències del darrer quinquenni (Domingo i Gil, 2006). Amb les dades definitives a 1 de gener de 2006 a les nostres mans, hem de fer notar que els canvis en els fluxos ja esmentats han suavitzat aquesta tendència durant l'últim any. Com mostra el gràfic 1 i la taula annexa, el col·lectiu americà (majoritàriament llatinoamericà) continua sent el més nombrós a Catalunya, amb més de 341.000 individus, i el que més ha crescut en nombres absoluts (+32.161), seguit —en grandària i en creixement absolut— pels africans (+24.370), els dos subconjunts d'europus (+20.570 els ciutadans de l'antiga UE 15, i amb una xifra similar, +21.464, els ciutadans de la resta d'Europa) i, per últim, els nacionals de països d'Àsia i Oceania (+16.288). En realitat, si considerem els europeus un sol conjunt, aquest ha crescut més que els americans.

Aquesta “europeïtzació” dels fluxos més recents encara és més palesa si analitzem el creixement en nombres relatius. En aquest cas, els americans són a la cua, amb un creixement de només el 10,4%, similar al dels africans (10,9%); ambdós col·lectius són, doncs, per sota del creixement mitjà del total de la població estrangera (14,4%). Per sobre hi ha els ciutadans de la UE 15, amb un creixement del 20,5%, els de països d'Àsia i Oceania (22,2%) i els de la resta d'Europa (23,5%), sobretot per l'empenta dels romanesos.

Atesa aquesta tendència recent d'un creixement més fort dels fluxos procedents de països europeus i asiàtics, hi ha nacionalitats que han progressat en el rànquing de les més importants de manera significativa: és el cas, a més del ja mencionat cas dels romanesos, dels xinesos i dels italians (molts d'ells són argentins nacionalitzats, en

Gràfic 1.

Evolució dels efectius de la població estrangera empadronada, per agregacions continentals. Catalunya, 1998-2006

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Amèrica	26.058	30.175	40.038	73.880	131.864	207.704	256.896	309.081	341.242
Àfrica	48.768	58.388	76.216	99.672	133.537	165.105	184.496	224.383	248.753
UE 15	31.964	36.410	43.353	48.986	59.253	75.915	82.527	100.585	121.155
Resta d'Europa	4.615	5.507	7.607	13.915	26.695	47.413	64.229	91.376	112.840
Àsia i Oceania	9.714	11.166	14.376	20.867	30.671	46.871	54.698	73.479	89.767
TOTAL	121.119	141.646	181.590	257.320	382.020	543.008	642.846	798.904	913.757

Font: Padró continu 1998-2006 (IDESCAT).

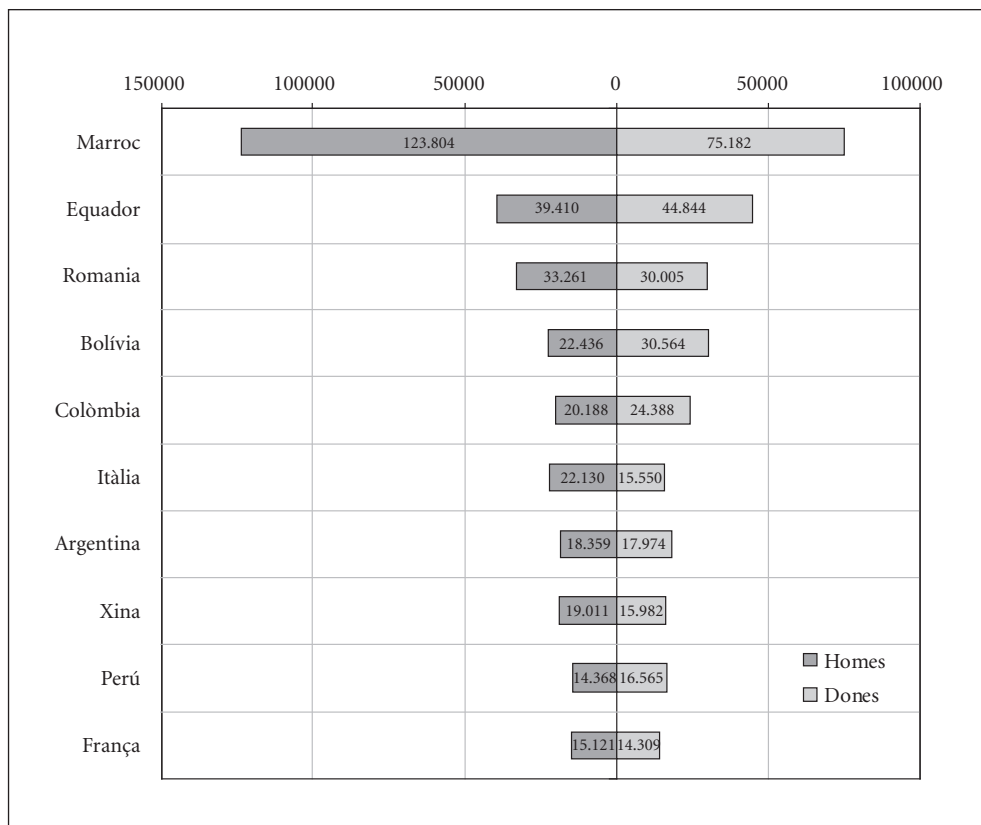
concret gairebé un de cada tres), a més de certes nacionalitats americanes abans menys representades, com els bolivians.

Així, a 1 de gener de 2007 (dades provisionals, però les més recents de què disposem desagregades per nacionalitat), les nacionalitats estrangeres més presents a Catalunya són la marroquina, l'equatoriana i la romanesa, com es pot veure a la taula 4, que mostra

les deu nacionalitats més importants. D'aquestes, cinc són llatinoamericanes, dues de l'antiga Europa comunitària dels 15 (amb la particularitat italiana ja esmentada), una altra dels nous estats membres de la UE, una nacionalitat africana i una d'asiàtica, cosa que mostra la creixent diversitat d'orígens de la població estrangera a Catalunya.

Gràfic 2.

Nombre d'homes i dones de les deu principals nacionalitats estrangeres presents a Catalunya. Catalunya, 2007

Font: Dades proporcionades per la Secretaria per a la Immigració de la Generalitat de Catalunya (dades no oficials a 1 de gener).

Taula 4.

Nombre absolut i estructura per sexe i edat de les deu principals nacionalitats estrangeres presents a Catalunya. Catalunya, 2007

Nacionalitat	Ciudadans empadronats	% sobre total d'estrangers	Homes	% d'homes	Dones	% de dones	% 0-15 anys	% 16-44 anys	% 45-64 anys	% 65 i més
Marroc	198.986	19,91	123.804	62,2	75.182	37,8	22,8	64,9	10,7	1,6
Equador	84.254	8,43	39.410	46,8	44.844	53,2	19,3	68,3	11,7	0,7
Romania	63.266	6,33	33.261	52,6	30.005	47,4	15,0	74,0	10,5	0,5
Bolívia	53.000	5,30	22.436	42,3	30.564	57,7	15,0	75,9	8,7	0,4
Colòmbia	44.576	4,46	20.188	45,3	24.388	54,7	15,3	69,6	13,4	1,7
Itàlia	37.680	3,77	22.130	58,7	15.550	41,3	10,6	67,6	16,8	5,0
Argentina	36.333	3,64	18.359	50,5	17.974	49,5	15,3	64,3	16,2	4,2
Xina	34.993	3,50	19.011	54,3	15.982	45,7	18,1	71,4	9,5	1,1
Perú	30.933	3,10	14.368	46,5	16.565	53,6	12,6	67,0	16,6	3,8
França	29.430	2,94	15.121	51,4	14.309	48,6	11,7	58,8	19,8	9,7

Font: Dades proporcionades per la Secretaria per a la Immigració de la Generalitat de Catalunya (dades no oficials a 1 de gener).

La taula 4 també mostra la distribució per sexe i per grans grups d'edat d'aquestes deu nacionalitats. La distribució per sexe s'ha representat al gràfic 2, de manera que es veu fàcilment que la població marroquina està molt masculinitzada, mentre que a les nacionalitats llatinoamericanes predominen les dones, encara que de manera no tan exagerada. L'excepció és l'Argentina, amb més homes que dones però de manera força més equilibrada que en el cas marroquí, i el mateix es pot dir de la població procedent de Romania, Itàlia, la Xina i França.

Respecte a l'estructura d'edats, en les deu nacionalitats predominen les edats joves (16-44 anys) que han immigrat a Catalunya per motius laborals, i destaquen amb les proporcions més grans els bolivians, els romanesos i els xinesos, tots ells fluxos bastant recents, per la qual cosa són també els que presenten els percentatges més

baixos de població d'entre 45 i 64 anys, i de 65 i més anys (juntament amb els equatorians). Al contrari, francesos, italians i argentins són els que presenten poblacions més envellides, atesa la seva arribada anterior (argentins amb la seva nacionalitat o amb nacionalitat italiana) o perquè es tracta d'un altre tipus d'immigració lligada a la jubilació (francesos).

Respecte a la població infantil de 0 a 15 anys, aquí es tenen en compte altres factors com la fecunditat o la capacitat per reagrupar (també en funció de l'any d'arribada o de regularització), per la qual cosa el rànquing és diferent. Els europeus comunitaris de la UE 15, Itàlia i França són les nacionalitats que presenten percentatges més baixos d'infants, seguits pels peruans, romanesos i bolivians. A l'altre extrem hi ha els marroquins, els equatorians i els xinesos. En concret, les dues primeres són nacionalitats caracteritzades per una fecunditat més gran i un calendari més jove, i també són les dues nacionalitats que més s'han reagrupat en els darrers anys.

Distribució territorial dels estrangers: la ralentització metropolitana

La taula 5 mostra les pautes recents de l'evolució de la població estrangera a les comarques catalanes.

En nombres absoluts el Barcelonès és la comarca que concentra més d'un terç de la població estrangera resident a Catalunya, seguida per les altres comarques metropolitanes: el Vallès Occidental, el Baix Llobregat, el Maresme i el Vallès Oriental. En sisè lloc el Tarragonès i a continuació dues comarques gironines: el Gironès i l'Alt Empordà, que el 2007 (dades provisionals de la Secretaria per a la Immigració) avança l'anterior. Òbviament les comarques rurals poc poblades són les que tenen les xifres més baixes d'estrangers: l'Alta Ribagorça apareix sempre a la cua, seguida pel Pallars Sobirà, el Priorat, el Pallars Jussà i la Terra Alta.

En nombres relatius, la situació és una mica diferent i, a més, presenta més canvis al llarg dels anys 2005 i 2006, de manera que el rànquing a 1 de gener de 2005 és una mica

Taula 5.

Distribució comarcal dels estrangers empadronats i variació interanual. Catalunya, 2005, 2006 (dades oficials) i 2007 (dades provisionals)

	2005	%	2006	%	2007 *	%	variació	
							2005-2006	2006-2007
Alt Camp	3.341	8,3	3.719	9,1	4.672	11,0	11,3	25,6
Alt Empordà	22.640	19,0	26.460	21,3	31.568	24,3	16,9	19,3
Alt Penedès	9.132	9,8	10.736	11,1	11.477	11,6	17,6	6,9
Alt Urgell	2.101	10,0	2.485	11,7	2.832	13,1	18,3	14,0
Alta Ribagorça	450	11,2	511	12,5	607	14,6	13,6	18,8
Anoia	7.180	6,8	8.662	7,9	9.585	8,6	20,6	10,7
Bages	12.244	7,2	14.379	8,3	17.300	9,8	17,4	20,3
Baix Camp	20.749	12,4	24.418	14,1	30.124	16,7	17,7	23,4
Baix Ebre	10.165	13,6	11.396	14,9	15.045	18,8	12,1	32,0
Baix Empordà	20.225	16,8	22.840	18,4	25.069	19,8	12,9	9,8
Baix Llobregat	64.897	8,6	72.851	9,5	79.479	10,3	12,3	9,1
Baix Penedès	9.654	12,1	11.399	13,3	13.373	14,7	18,1	17,3
Barcelonès	303.515	13,7	338.497	15,2	351.104	15,8	11,5	3,7
Berguedà	2.556	6,4	2.908	7,3	3.340	8,2	13,8	14,9
Cerdanya	2.216	13,1	2.434	14,1	3.156	17,5	9,8	29,7
Conca de Barberà	1.502	7,5	1.809	8,9	2.096	10,1	20,4	15,9
Garraf	15.503	12,1	18.101	13,6	19.951	14,6	16,8	10,2
Garrigues	1.671	8,4	1.855	9,3	1.869	9,3	11,0	0,8
Garrotxa	5.548	10,7	6.435	12,2	7.230	13,5	16,0	12,4
Gironès	22.987	14,3	27.107	16,3	31.150	18,3	17,9	14,9
Maresme	39.767	10,0	45.514	11,1	46.755	11,3	14,5	2,7
Montsià	9.472	14,8	10.278	15,7	12.468	18,3	8,5	21,3
Noguera	3.809	10,1	4.715	12,3	5.120	13,2	23,8	8,6
Osona	16.362	11,5	18.504	12,7	18.873	12,9	13,1	2,0
Pallars Jussà	859	6,8	929	7,3	1.543	11,5	8,1	66,1
Pallars Sobirà	576	8,4	728	10,3	889	12,3	26,4	22,1
Pla d'Urgell	4.173	12,6	5.039	14,7	5.531	15,8	20,8	9,8
Pla de l'Estany	3.388	12,1	3.774	13,2	3.944	13,6	11,4	4,5
Priorat	661	6,8	865	8,8	896	9,1	30,9	3,6
Ribera d'Ebre	2.125	9,3	2.502	10,9	2.953	12,6	17,7	18,0
Ripollès	1.397	5,3	1.550	5,9	1.930	7,3	11,0	24,5
Segarra	3.920	18,7	4.521	20,8	4.493	20,7	15,3	-0,6
Segrià	20.449	11,1	23.606	12,6	28.102	14,6	15,4	19,0
Selva	22.081	15,3	25.859	17,1	29.252	18,5	17,1	13,1
Solsonès	1.319	10,3	1.519	11,6	1.869	13,8	15,2	23,0
Tarragonès	25.378	11,9	31.515	14,2	39.248	16,9	24,2	24,5
Terra Alta	1.041	8,2	1.202	9,5	1.301	10,2	15,5	8,2
Urgell	4.387	12,9	4.889	14,1	5.596	15,8	11,4	14,5
Vall d'Aran	1.238	13,4	1.577	16,5	1.898	19,3	27,4	20,4
Vallès Occidental	66.358	8,1	78.346	9,4	86.044	10,2	18,1	9,8
Vallès Oriental	31.868	8,8	37.323	10,0	39.639	10,5	17,1	6,2
TOTAL Catalunya	798.904	11,4	913.757	12,8	999.371	13,8	14,4	9,4

Font: Anys 2005 i 2006: Padró continu (IDESCAT). *Any 2007: Dades proporcionades per la Secretaria per a la Immigració de la Generalitat de Catalunya (dades no oficials a 1 de gener).

diferent que a 1 de gener de 2007. Així, l'Alt Empordà, la Segarra i el Baix Empordà presenten sempre les proporcions més elevades d'estrangers, però el 2007 la Vall d'Aran i el Baix Ebre superen la Selva, que els anys anteriors tenia la quarta posició. El Montsià també perd posicions respecte a l'any 2005, com també ho fa el Gironès i, sobretot, el Barcelonès (que passa de la setena posició a 1 de gener de 2005 a la dotzena a 1 de gener de 2007), mentre que la Cerdanya i el Tarragonès guanyen posicions, sempre entre les comarques amb més proporció d'immigrants. A l'altre extrem de l'escala, el Ripollès i el Berguedà sempre apareixen com les comarques amb menor percentatge d'immigrants, seguides per l'Anoia, el Bages, el Priorat, les Garrigues i la Conca de Barberà, que s'alternen les posicions al final de la classificació. Per contra, els dos Pallars remunten molts llocs en el rànquing i acaben a la part mitjana-inferior de la taula, on també hi ha les comarques metropolitanes com el dos Vallès, el Baix Llobregat o el Maresme, que han perdut posicions relatives durant el període analitzat.

Veiem, per tant, que les comarques metropolitanes, les de l'interior de la província de Barcelona i les comarques més rurals de les altres tres províncies, són les que mostren un creixement més lent en els percentatges d'estrangers, mentre que les comarques litorals de Tarragona i Girona, així com certes comarques pirinenques i altres de la plana de Lleida, mostren les progressions més significatives.

Les dues darreres columnes de la taula 5 mostren la variació interanual entre el 2005 i 2006, i entre el 2006 i el 2007, de la població estrangera empadronada a cada comarca. Es tracta, no obstant això, d'una informació menys fiable, ja que ambdues columnes no són del tot comparables, car la dada de 2007 és provisional, mentre que les altres dues són definitives. A més, les comarques amb poblacions estrangeres més petites mostren grans fluctuacions, en part aleatòries i en part degudes a la no depuració de les dades de 2007, i per tant són difícils d'analitzar. Per exemple, el Priorat passa de ser la comarca amb més creixement entre el 2005 i el 2006 (+30,9%) a ser una de les que menys creixen l'any següent (+3,6%), i una tendència similar mostra la Segarra, que fins i tot hauria perdut població estrangera en l'últim període interanual.

Tanmateix, la informació sobre la variació interanual també mostra tendències interessants. Així, el menor creixement el segon any al conjunt de Catalunya (tan sols un

9,4%, comparat amb el 14,4% de l'any precedent) ha estat produït bàsicament per l'efecte "arrossegament" del baixíssim creixement del Barcelonès (+3,7%) i de les altres comarques de la Regió Metropolitana de Barcelona. La ralentització de l'arribada de la població d'origen llatinoamericà, d'implantació principalment metropolitana, podria ser la causa d'aquesta tendència. Per contra, les comarques pirinenques i les del Camp de Tarragona són les que mostren els creixements més importants, especialment en el darrer període analitzat.

LA DINÀMICA DEMOGRÀFICA DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA

A continuació explicarem les tendències més recents respecte a la dinàmica demogràfica de la població estrangera que viu a Catalunya, amb dades per a l'any 2005, l'últim amb informació disponible. Més concretament, descriurem les característiques dels matrimonis (segons la nacionalitat dels cònjuges) i dels naixements (segons la nacionalitat dels pares), així com la seva evolució respecte a l'any precedent.

La nupcialitat: disminució del nombre de matrimonis amb participació estrangera

Començant pels matrimonis (taula 6), aquells amb almenys un cònjuge de nacionalitat estrangera van ser 6.091, gairebé el 20% dels més de 30.000 que es van celebrar al conjunt de Catalunya. Aquesta xifra va significar una reducció del 0,6% respecte de l'any precedent, i també van disminuir de manera encara més significativa els matrimonis amb participació estrangera: un 1,6%. Això va ser degut principalment a una forta reducció dels matrimonis on ambdós cònjuges són estrangers (-10,5%). Els matrimonis d'home estranger i dona espanyola també van disminuir, però de manera poc significativa (-0,2%), mentre que només van augmentar els de dona estrangera i home espanyol (+2,9%), el més nombrós dels tres.

Taula 6.

Matrimonis amb participació de ciutadans estrangers. Catalunya, 2005 i variació respecte del 2004

	Tots dos estrangers	Home estranger i dona espanyola	Dona estrangera i home espanyol	Total	% sobre tots els matrimonis	Total Catalunya
2005	1.504	1.697	2.890	6.091	19,7	30.864
Variació 2004-2005 (%)	-10,5	-0,2	2,9	-1,6	-	-0,6

Font: Moviment natural de la població (IDESCAT).

La fecunditat: creixement dels naixements però disminució de la fecunditat

Per la seva banda el nombre de naixements de pare i/o mare de nacionalitat estrangera va augmentar l'any 2005 de forma força important, un 13% més que el 2004, fins a assolir els 18.502 naixements, quasi un de cada quatre naixements que van tenir lloc a Catalunya aquell any, que van ser gairebé 80.000 (amb un increment del 3,7% respecte de l'any precedent). En aquest cas, els més nombrosos, dos de cada tres, van ser els de mare i pare estranger, que van augmentar un 13,5%, increment superat pel 16,1% d'augment dels de mare estrangera i pare espanyol, que representen un de cada sis. Per últim, els menys nombrosos i els que van créixer menys (+6,8%) van ser els de mare espanyola i pare estranger (taula 7).

Veiem, per tant, que els naixements que augmenten menys són els que impliquen mares espanyoles, mentre que creixen més els de mares estrangeres. Això és degut, per una banda, a l'estructura d'edats més jove de les estrangeres, que coincideix amb un calendari de fecunditat més rejuenit, i per altra banda, a la superior fecunditat d'aquestes dones. La taula 8 mostra, en efecte, que la fecunditat de les dones estrangeres el 2005 va ser d'1,73 fills per dona, superior a l'1,31 fills per a les dones espanyoles, cosa que dóna un ISF de la població total catalana d'1,38 fills per dona.

Taula 7.

Naixements amb participació de ciutadans estrangers. Catalunya, 2005 i variació respecte de l'any 2004

	Mare i pare estranger	Mare estrangera i pare espanyol	Pare estranger i mare espanyola	Total	% sobre tots els naixements	Total Catalunya
2005	12.872	3.155	2.475	18.502	23,3	79.547
Variació 2004-2005 (%)	13,5	16,1	6,8	13,0	-	3,7

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Moviment natural de la població (IDESCAT).

Taula 8.

Índex sintètic de fecunditat (ISF) i edat mitjana a la maternitat (EMM) de les dones, segons la nacionalitat. Catalunya, 2005

	ISF	EMM
Àfrica	3,47	28,0
Amèrica	1,26	28,7
Àsia i Oceania	2,19	28,6
UE 15	1,02	31,7
Resta d'Europa	1,24	27,0
Total estrangeres	1,73	28,5
Espanyoles	1,31	31,4
Total general	1,38	30,8

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Moviment natural de la població (IDESCAT).

En realitat la dada referida a la fecunditat de les estrangeres amaga les diferències existents entre orígens continentals, ja que, com es pot veure a la taula 8, les dones amb nacionalitat de països europeus i de països americans van tenir el 2005 fins i tot una fecunditat més baixa que les espanyoles, mentre que les nacionals de països d'Àsia i Oceania i, sobretot, d'Àfrica (3,47 fills per dona) van tenir una fecunditat molt per sobre.

Aquestes diferències per raó d'origen geogràfic respecte a la intensitat de la fecunditat també són en relació al calendari de la fecunditat. A la taula 8 veiem que les dones estrangeres van tenir en general l'any 2005 els seus fills abans que les espanyoles (28,5 anys comparat amb 31,4 anys, és a dir, de mitjana els seus naixements tenen lloc tres anys abans), però de nou apareixen diferències significatives. Les dones amb nacionalitat de països d'Àfrica, Àsia i Oceania, i Amèrica, van tenir els seus fills al voltant dels 28 anys d'edat, les de l'Europa oriental a una edat encara més jove (27 anys), i només les de la UE 15 van tenir un calendari semblant, i fins i tot més envellit, que les espanyoles.

Per finalitzar, si comparem les dades que acabem de comentar corresponents al 2005 amb les de l'any precedent (Devolder, 2006), s'observa sobretot un creixement fort dels naixements de pare i/o mare estrangers, que passen de representar el 17% el 2004 al 23,3% un any després. Es tracta bàsicament d'un increment degut al major nombre de dones estrangeres que resideixen a Catalunya, perquè si mesurem la seva fecunditat amb l'indicador ISF, que ens dóna el nombre de fills que tindria una dona al llarg de la seva vida fèrtil (entre els 15 i els 49 anys) si tingués les taxes de fecunditat per edat de l'any 2005, llavors es pot comprovar que el nombre de fills per dona estrangera ha disminuït respecte al 2004, mentre que el de les espanyoles ha augmentat (tot i que continua sent, com hem vist a la taula 8, significativament menor que el del conjunt de les estrangeres).

Referències bibliogràfiques

DEVOLDER, D. (2006). "La natalitat i la fecunditat dels estrangers a Catalunya". A M. J. LARIOS i M. NADAL (dirs.). *L'estat de la immigració a Catalunya, Anuari 2005*. Vol I. Anàlisi jurídica i sociodemogràfica. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, p. 257-273.

DICKENS, W. T.; LANG, K. (1988). "The Reemergence of Segmented Labor Market Theory". *The American Economic Review*, 78-2, p. 129-134.

DOMINGO, A. (2002). "Reflexiones demográficas sobre la inmigración internacional en los países del sur de la Unión Europea". *Actas del III Congreso de la Inmigración en España*. Vol. 2. Granada: 2002, p. 197-212. També a *Papers de Demografia*, núm. 215.

DOMINGO, A.; GIL, F. (2006). "L'evolució recent de la població estrangera a Catalunya". A M. J. LARIOS i M. NADAL (dirs.). *L'estat de la immigració a Catalunya, Anuari 2005*. Vol I. Anàlisi jurídica i sociodemogràfica. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, p. 183-222.

ENCHAUTEGUI, M. E. (1998). "Low-skilled Immigrants and the Changing American Labor Market". *Population and Development Review*, 24-4, p. 811-824.

GIL, F.; DOMINGO, A. (2006). "La complementariedad de la actividad de españoles y extranjeros: análisis sectorial y diferencias territoriales". *Papers de Demografia*, núm. 310.

PIORE, M. (1979). *Birds of Passage: Migrant Labor and Industrial Societies*. Nova York: Century University Press.

VIDAL, E.; GIL, F.; DOMINGO, A. (2006). "Participation of immigrants in the European Union's national labour markets in a context of complementarity: Substitution and Competition with local labour force". *Papers de Demografia*, núm. 302.

